

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság**

Pfv. III. 21. 271/2013/6. szám

A Kúria a dr. Szarka István pártfogó ügyvéd által képviselt I.r., II.r., III.r. és IV.r. felpereseknek a Dr. Papp Dezső Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Papp Dezső ügyvéd) által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Debreceni Törvényszék előtt 6.P.21.360/2011. számon megindított és másodfokon a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.108/2013/5. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperesek részéről 44. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2014. február 19. napján megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 nap alatt fizessenek meg az alperesnek 30.000 (harmincezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, míg a 2.492.000 (kettőmillió-négyszázkilencvenkettőezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

A felperesek a felülvizsgálati eljárásban pervesztesek lettek.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I.r. és IV.r. felperesek 1989-től élettársak, 2010-től házastársak, gyermekeik az 1993-ban született II.r. és az 1996-ban született III.r. felperes. A IV.r. felperes az általa vezetett személygépkocsival 2007. október 31. napján közlekedési balesetet szenvedett, a gépkocsiban utasként utazott az I.r. felperes 80 éves nagyapja, Cz.B. (a II.r. és III.r. felperesek dédnagyapja), aki a baleset során olyan súlyos sérüléseket szenvedett el, hogy 2007. november 7-én elhunyt. Az alperes a balesetet okozó gépkocsi kötelező felelősségbiztosítója. Jogerős ítélet kötelezte az alperest a IV.r. felperes részére a baleset miatt 1.300.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére.

Az I-III.r. felperes a keresetükben a balesettel összefüggő vagyoni és nem vagyoni, a IV.r. felperes a vagyoni kárát érvényesítette.

Az alperes az I.r. felperes vagyoni kárát kisebb részben ismerte el, ezt meghaladóan a vagyoni és nem vagyoni kártérítési igény elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I.r. felperes részére 105.000 forintot és késedelmi kamatát; ebből az alperes által elismert koszorú költsége 8.000 forint, a

gyászruha költsége 2.500 forint. A II. és III.r. felperesek javára személyenként 200.000 forintot és a káresettől járó késedelmi kamatát állapította meg. A IV.r. felperes javára 36.000 forint gyógyszerköltség megfizetésére kötelezte az alperest, amely a balesettel összefüggő pszichés és mentális egészségkárosodásával okozati összefüggésben egy évig indokoltan merült fel. Az I.r. felperes nem vagyoni kártérítés iránti keresetét teljes egészében alaptalannak találta; a baleset idején 80 éves nagyapjának az elhalálozása önmagában hozzátartozói nem vagyoni kártérítési igényt nem alapoz meg a családi kötelék távoli volta okán, és a hozzátartozó halálával okozati összefüggésben egészségi károsodás sem alakult ki, nála normális gyászreakció zajlott le, a betegség szintet el nem érő mentális, vagy pszichés károsodás nélkül. Tényként megállapította, hogy az egészséges családban éléshez fűződő személyiségi jog sérelme megállapítható, a gyermekeknél és az élettársnál a perbeli káreseménnyel okozati összefüggésben pszichés, egészségügyi hátrány, károsodás alakult ki; mindez az I.r. felperesre fizikai, lelki többletterheket rótt, de a túl távoli oksági kapcsolat miatt nem látta megállapíthatónak az alperes kártérítő felelősségét.

A II.r. és III.r. felperesek nem vagyoni kártérítés iránti igényét a teljes és egészséges családban éléshez fűződő személyiségi jog sérelmére alapítottan, a túl távoli hozzátartozói minőségre figyelemmel szintén nem tartotta alaposnak, azonban az egészséghez fűződő személyiségi joguk sérelme és az ezzel okozati összefüggésben álló immateriális hátrányt megállapította. A II.r. felperesnél a betegség szintjét elérő, főként alvászavar, a hangulati élet nyomottsága és ingerlékenység formájában megnyilvánuló, egy évig elhúzódó gyászreakció alakult ki, amely a mindennapi életét hátrányosan megváltoztatta. A III.r. felperesnél a betegség szintjét el nem érő, másfél évig tartó elhúzódó gyászreakció és szorongásos zavar alakult ki, ami mindennapi élethelyzeteit hátrányosan befolyásolta, akadályozta. Mindezekre és a 2007. évi ár- és értékviszonyokra figyelemmel a II.r. és III.r. felpereseknek személyenként 200.000 forint összegű nem vagyoni kártérítést állapított meg. Az egyéb vagyoni kárigényt azok bizonyítottsága hiányában utasította el.

A felperesek fellebbezése és az alperes csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét részben megváltoztatta és az I.r. felperes részére fizetendő tőke összegét 600.500 forintra, a II.r. és a III.r. felperesek részére fizetendő tőke összegét külön-külön 202.500 forintra emelte fel. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a felperesek fellebbezésében hivatkozott szakértői bizonyítással összefüggésben nem sértette meg az eljárás szabályait. A Pp. 3. § (3) bekezdése alapján teljes körűen tájékoztatta a peres feleket, a felperesek a tárgyalás berekesztését megelőzően kifejezetten úgy nyilatkoztak, hogy nincs egyéb előadni valójuk, minden bizonyítékot beterjesztettek a bíróság elé, és a rendelkezésre álló adatok alapján kérték az ítélet meghozatalát. A kiegészített szakvélemény nem volt homályos, hiányos, önmagával, vagy más szakértő véleményével, illetve a bizonyított tényekkel ellentétben álló, helyességéhez egyébként nyomatékos kétség nem fűződött. Nem állt fenn a szakvélemény további kiegészítésének, más szakértő kirendelésének a jogszabályi feltétele, ezért nem volt annak jelentősége, hogy ennek szükségességéről az elsőfokú bíróság nem adott külön tájékoztatást. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az I.r. felperes javára megítélt kártérítés tőkeösszegét hibásan számolta ki, annak összege helyesen 100.500 forint. Nem osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját abban, hogy a távoli családi kötelék miatt alaptalan az I.r. felperes hozzátartozói nem vagyoni kártérítés iránti igénye. Rámutatott arra, hogy a nem vagyoni kárpótlásnak az a rendeltetése, hogy segítse a károsultat életviszonyainak, életvitelének a károsító esemény következtében megváltozott körülményekhez igazodó kialakításában, és egyidejűleg biztosítsa a nem vagyoni hátrányból eredő nehézségek leküzdését, illetőleg más lehetőségek megteremtésével enyhítse azokat a hátrányokat, amelyek a károkozás folytán a károsultat érték. A hozzátartozó halála önmagában nem alapozza meg szükségszerűen a nem vagyoni kártérítés iránti igényt, de az a másik hozzátartozó életében előidézhet olyan jelentős hátrányokkal járó

változásokat, amelyek kellő alapul szolgálhatnak a nem vagyoni kárpótláshoz. Az I.r. felperes esetében annak a nagyszülőnek a halála, aki apai szerepet is ellátott, akivel a kapcsolata haláláig meghatározó volt, köztudomásúan az életvitelben olyan hátrányt okoz, amely a nem vagyoni kárigényt megalapozza. A másodfokú bíróság minderre figyelemmel 500.000 forint összeget talált a sérelem kompenzációjára alkalmasnak.

A II.r. és III.r. felperesek hozzátartozói nem vagyoni kártérítés iránti keresetüket az elsőfokú bíróság helyesen bírálta el; az elhunyt és a gyermekek között a különálló háztartás ellenére, szoros és bensőséges kapcsolat volt, amelynek megszakadása az életvitelükben köztudomásúan eredményezett nem vagyoni kárként értékelhető hátrányokat. Mindkettőjükénél a halálesettel összefüggésben többlet hátrány is jelentkezett, amely közel azonosnak tekinthető; a II.r. felperesnél rövidebb időtartamú, de betegségként meghatározható, a III.r. felperesnél hosszabb időtartamú, de betegségként meg nem határozható gyászreakció alakult ki. Az elsőfokú ítéletben megállapított 200.000 forint összeg szükséges és elégséges a sérelem kompenzációjára. A bírói gyakorlatra figyelemmel személyenként 2.500 forint gyászruha költsége elfogadható, a késedelmi kamat kezdő időpontját pedig a keresetlevél kézbesítésének az időpontjától 2011. szeptember 1. napjától határozta meg, mert sem a káreseménytől, sem későbbi kárbejelentést nem állítottak és igazoltak.

A felperesek által érvényesített egyéb vagyoni károk vonatkozásában az ítélet megváltoztatására nem talált indokot; az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok megfelelő értékelésével állapította meg, hogy a káreseménnyel összefüggésben további károk felmerülését, indokoltságát a felperesek bizonyítani nem tudták.

A jogerős ítélet ellen a felperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet és elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, másodlagosan a kereseti kérelem szerinti megváltoztatását kérték. Az I.r., II.r. és III.r. felperes arra hivatkozott, hogy a hozzátartozó halálával személyes veszteség máig tartó pszichés problémák érték őket, amelyek többükénél fizikai megbetegedésben is megjelent. A néhai hozzátartozó valamennyiük életében kiemelkedő szerepet töltött be. Kereseti igényüket az egészséges családban éléshez, illetve egészséges élethez fűződő jog sérelmére alapították. Arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget maradéktalanul az „ügy felderítési kötelezettségének”. A becsatolt orvosi iratokból megállapítható volt, hogy a kialakult pszichés, mentális és fizikai megbetegedések mindegyike visszavezethető a hozzátartozó halálára. Kifogásolták, hogy a szakértői vélemény kiegészítése során az igazságügyi orvosszakértő nem nyilatkozott arról, hogy milyen okokból zárta ki a szakértői véleménye készítése során az egyes orvosi dokumentumokat, ahogyan arra sem adott magyarázatot, hogy mely dokumentumokat zárta ki a szakmai mérlegeléséből. Ezért a kiegészített szakértői vélemény nem alkalmas arra, hogy szakkérdésben kompetenciával nem rendelkező bíróságot és a feleket meggyőzze megalapozottságáról, és alkalmatlan arra is, hogy ítélet alapjául szolgáljon. Az orvosi dokumentumok és a szakértői vélemény közötti eltéréseket az elsőfokú bíróságnak hivatalból észlelnie kellett volna és felhívnia a felpereseket az ellentmondások feloldásának megkísérlésére. Ezért a bizonyítási eljárás részbeni megismétlése, a kezelőorvosok és a szakértők szembesítése, majd a szakértői vélemény további kiegészítése, pontosítása szükséges. A vagyoni kár vonatkozásában az elsőfokú bíróság helytelenül értelmezte a felperesek nyilatkozatát. A felmerült tartozásokat, magánkölcsonokat, valamint a felmondott hitelösszegeket arra tekintettel terjesztették elő vagyoni kárként, hogy a IV.r. felperesnek a hozzátartozó elvesztése miatti pszichés megbetegedése és munkaképtelensége miatt a család bevétele kizárólag az I.r. felperes munkabérére korlátozódott, amely nem fedezte a költségeiket, és ezért kellett magánszemélyektől kölcsönöket felvenni. A baleset miatt bekövetkezett helyzetükkel függ össze, hogy nem tudták teljesíteni a tartozásokat, ezért a közvetlen okozati összefüggés megállapítható. A szakvélemények aggályosak, mely aggályokat a másodfokú ítélet sem tudta eloszlatni.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte. Hivatkozott arra, hogy a felülvizsgálati kérelem a II.r. és III.r. felpereseket ért sérelem kifejtésére korlátozódik, az I.r. és IV.r. felperesek vonatkozásában semmilyen érdemi előadást nem tartalmaz, ezért e körben nem is értelmezhető, emiatt elbírálásra alkalmatlan is.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése és a 275. §-ának (2) bekezdése alapján a Kúria azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott része a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felülvizsgálati kérelemben meghatározott okok alapján történhet a jogerős ítélet felülvizsgálata; a felülvizsgálati kérelemben elő kell adni - a jogszabálysértés megjelölése mellett -, hogy a fél a határozat megváltoztatását mennyiben és milyen okból kéri [Pp. 272. § (2) bekezdés]. Az adott esetben a felperesek a jogerős ítélet keresetük szerinti megváltoztatását kérték, és azokat a rendelkezéseit támadták, amelyekkel a megítélteket meghaladóan a felperesek keresetét elutasította. A felperesek a jogerős ítélet megalapozatlanságát állították az I.r., II.r. és III.r. felperesek nem vagyoni kárigényével kapcsolatban, így arra hivatkoztak, hogy a szakértői bizonyítás hiányos maradt, de egyéb jogszabálysértésre nem hivatkoztak. A vagyoni károk elutasított része tekintetében jogszabálysértést nem állítottak külön-külön az egyes felperesek igényei tekintetében, csupán az I.r. felperes hivatkozott a kölcsönökkel kapcsolatos igényről.

A baleseti kártérítési követelés jogalapja a perben nem volt vitás. A nem vagyoni kárigény esetén a bíróságnak meg kell határoznia azokat a személyhez fűződő jogsérelmeket és az ebből eredő hátrányokat, amelyek ellensúlyozására a károsult a Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének e) pontja alapján a Ptk. 355. §-ának (1) és (4) bekezdésének megfelelő pénzbeli nem vagyoni kárpótlásra tarthat igényt. A jogerős ítélet - különösen a másodfokú bíróság az ítéletében - az I.r., II.r. és III.r. felperesek esetében a nem vagyoni kártérítési igény alapjaként személyhez fűződő jogsértést és különféle, eltérő hátrányok fennálltát állapította meg. Amellett, hogy a perből tudható, hogy ezeket az igényeket az I.r., II.r. és III.r. felperesek a néhaitól külön, önálló családban élő unokaként, illetőleg dédunokaként igényelték. Ezt az alperes felülvizsgálattal nem támadta, tehát az a felülvizsgálatot végző Kúria részére is adott; ezen a címen a felpereseknek (I.r., II.r., és III.r.) jár a nem vagyoni kártérítés. Annak a mértékét vitatták a felperesek, megalapozatlanságot állítva. A másodfokú bíróság tehát ezt az igényt alaposnak tartotta az unoka I.r. felperes és a dédunoka (II.r. és III.r.) felperesek esetében. Az igény alapjaként lényegében azt állapította meg, hogy a sajátos családi kapcsolat miatt, illetőleg a néhainak abban betöltött szerepére tekintettel van rá lehetőség. Az elhunytat a hozzátartozói körbe tartozóként olyan szerepet betöltő személynek tekintette, akinek elvesztése olyan személyhez fűződő jogsértést jelent, amely köztudomású tényként tekinthető, a bekövetkezett hátrányok pedig bizonyítottak. Ezzel a felülvizsgáló bíróság számára eldöntötte, hogy ennek az igénynek mindhárom felperes esetében van alapja és számukra jár nem vagyoni kártérítés, ami a Ptk. 355. § (1) bekezdésén alapul. A felperesek ilyen igényének a megítélése a beszerzett bizonyítékok értékelésén alapulhat. Az megállapítható, hogy a tanúvallomások és a kiegészített szakértői bizonyítás eredményét a bíróságok a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelően értékelték és helyesen határozták meg az egyes felpereseknél a nem vagyoni kár mértékét is, amelynek meg kell felelni a Ptk. 355. § (4) bekezdésének. A bizonyítékok a megítéltnél magasabb összegű nem vagyoni kártérítés megállapítására nem adnak alapot, a jogsértés súlya és a hátrányok, amelyek kialakultak nem teszik lehetővé az összegek emelését, azok az adott esetben a kiegyenlítő, kompenzációs céloknak megfelelnek. Az I.r., II.r. és III.r. felperesek önmaguk által értékelt, illetőleg átélt hátrányos

következmények szakértőileg nem voltak alátámasztottak, azok rendkívül túlzott mértékben lettek megjelölve; még közelebbi hozzátartozói kapcsolat és súlyosabb következmények esetén is túlzottak voltak az igények. A bizonyításban megalapozatlanság nincs, a kérelem szerinti bizonyítás megtörtént, további bizonyítást a felperesek nem kértek a bizonyítékok értékelése pedig okszerűen történt. A konkrét jogszabálysértés megjelölése nélkül sérelmezett elutasítása a vagyoni kártérítési igényeknek ugyancsak alaptalan, ugyanis a jogerős ítélet csak igazolt tételeket fogadott el, és csak olyan igényeket utasított el valamennyi felperes esetében, amelyeket nem bizonyítottak, ugyanakkor az okozott kár bizonyítása őket terhelte [Pp. 164. § (1) bekezdés]. Erre az egyoldalú, saját előadásai nem voltak elegendők. Alaptalanul hivatkoznak a felperesek a tájékoztatási kötelezettség megsértésére is, mert a bizonyításról a kiiktatás megtörtént [Pp. 3. § (3) bekezdés].

A felperesek több vagyoni kártérítési igényt arra alapítottak, hogy az egészségük károsodott. Az ezzel kapcsolatos követelésük alapját az igazságügyi orvosszakértői vélemény nem támasztotta alá, mindamelllett, hogy a káraik felmerültét ténylegesen sem igazolták. Ezekről az elsőfokú bíróság részletes és helytálló indokolást adott, amit a másodfokú bíróság helyesen elfogadott. A felülvizsgálati eljárásban a felülvizsgálatra alapot adó jogszabálysértést a felperesek különben nem jelölték meg. Összességében véve tehát további bizonyításra és emiatt hatályon kívül helyezésre, illetőleg a jogerős ítélet megváltoztatására alap nem volt.

A kifejtettek alapján a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperes pervesztességének megállapítása a Pp. 87. §-ának (2) bekezdésén alapul.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felpereseket az alperes felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére, míg a felülvizsgálati illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és a 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2014. február 19.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Almásy Mária s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

kúriai tisztviselő

HM